

Top 10 hoge varianten van Sedum - voor vlinders en andere fladderaars

In het vorige nummer kwamen er tien laagblijvende soorten aan bod – of bodembedekkende, zo je wilt. In deze aflevering kijken we naar de hoger wordende soorten. *Sedum* 'Herbstfreude', die overigens nog steeds prima vol doet, sla ik over. Zo ook *Sedum* 'Matrona', die inmiddels ook wel zijn sporen heeft verdiend. In deze rubriek wil ik een tiental cultivars naar voren brengen die net even anders zijn dan deze beroemde twee, bijvoorbeeld net een ander blad hebben of een andere bloemkleur. Hiermee kun je een verschil maken in een beplantingsplan.

Marlien van der Linden

Auteur: Marlien van der Linden

Hylotelephium?

Wanneer je deze foto's vergelijkt met die in de vorige aflevering, zie je dat de meeste planten echt anders van vorm zijn: groter blad, grotere bloemschermen. Daarom vindt men in het Verenigd Koninkrijk dat de plant ook anders zou moeten heten, namelijk *Hylotelephium*. In Nederland zijn we (nog) niet zo ver en staat in de Naamlijst Houtige Gewassen en Vaste planten gewoon *Sedum* bij deze soorten.

Rust

Omdat hoger wordende *Sedum* over het algemeen wat grover en dik blad heeft, ogen deze planten rustig. De schermvormige bloemen geven 'schotels' met een behoorlijk oppervlak, die rust uitstralen. Daarom zijn ze met veel verschillende buurplanten te combineren, als die maar tegenovergestelde eigenschappen hebben. Fijn blad of een ronde bloem past dan prima. Gezien de zonnige omstandigheden die *Sedum* nodig heeft, zijn *Calamintha*, *Betonica*, *Nepeta* en allerlei siergrasjes geschikte partners.

Vlinderlokker

Sedum staat bekend als insectentrekker. Als je verzekerd wilt zijn van vlinders in je tuin, is deze plant een must. Het zijn vooral de zogenaamde 'kroeglopers' die de bloem bezoeken; dat zijn algemeen voorkomende vlinders in Nederland zonder voedselvoorkeur. Maar ook hommels, bijen, gaasvliegen en sluipwespen zijn dol op de nectar en pollen. Dat is niet zo vreemd, want de wilde *Sedum telephium*, hemelsleutel in het Nederlands, is inheems. Insecten voelen zich duidelijk thuis op de plant.

Ziekten en plagen

Deze groep *Sedum* kan floreren in een tuin, maar ook enorm staan kwarren (niet doodgaan, maar ook niet lekker groeien, zie Boskoops woordenboek). Dat gebeurt natuurlijk als de plant niet op de goede plek staat. Doorlatende grond is het allerbelangrijkst; ze hebben echt een hekel aan natte voeten. Een ziekte die voorkomt in dit gewas is aantasting door meeldauw. Dat heeft te maken met de standplaats, want naast doorlatende grond

is een zonnige plek belangrijk. Sommige cultivars zijn hier gevoeliger voor dan andere. Het kan ook per jaar verschillen, afhankelijk van het weer.

Een plaag kan worden veroorzaakt door de larve van de taxuskever. Deze kan de hele binnenkant van de wortelhals uithollen, waardoor de stelen zomaar omvallen. Schoon uitgangsmateriaal is belangrijk, dus geen overjarige planten.

Qua grondsoort heeft kalkhoudend de voorkeur, maar neutraal tot iets zuur mag ook. Bij vruchtbare grond is verschrompen een oplossing. Door te snelle groei kan de plant makkelijk uit elkaar vallen vanwege de te lange, vaak slappe stelen. Een oplossing is het toepassen van de zogenaamde *Chelsea chop*. Dat houdt in dat de plant eind mei (wanneer de Chelsea Flower Show in Londen wordt gehouden) tot de helft van de hoogte wordt teruggesnoeid. De stelen blijven dan korter en steviger, maar de bloei valt wel later in het jaar dan normaal – niet echt een plaag, maar wel ontsierend in de tuin.

DE TOP 10

1. *Sedum* 'Carl'

De belangrijkste soorten in het hoge *Sedum*-sortiment zijn *Sedum telephium* en *Sedum spectabile*. De eerste is zoals gezegd inheems, de tweede komt in China en Korea voor. *Sedum* 'Carl' is een selectie uit een kruising van deze twee. Hij heeft stevige stelen met bloemen die niet enorm groot zijn. Het blad is ovaal en nauwelijks gekarteld. Hij is ook iets lager dan bijvoorbeeld *Sedum* 'Herbstfreude'. Bij deze plant is alles net iets fijner. Hij bloeit in augustus en september, maar blijft na de bloei nog goed intact. De bloemkleur is helderroze.

2. *Sedum* 'Frosty Morn'

Soms wordt de soortnaam *erythrositictum* tussengevoegd; die komt in China en Japan voor. Ik houd het bij 'Frosty Morn', zoals ook de Naamlijst. De plant is een opvallende verschijning door de crème-bonte bladrand langs het grijsgroene midden. De bloem is ook tweekleurig: wit en zachtroze. De bloem is niet spectaculair en heeft ook geen groot scherm; je gebruikt deze plant vooral vanwege het blad. Het is niet de nieuwste cultivar in zijn klasse, maar tot nu toe wel de sterkste, naar mijn ervaring. Het is een introductie uit Japan.

3. *Sedum* 'José Aubergine'

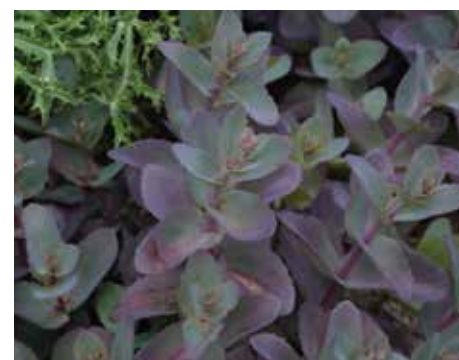
'José Aubergine' móét gewoon in deze top 10, alleen al omdat hij gevonden is door de Belgische postbode José de Buck, een fanatieke vasteplantenliefhebber, die helaas veel te vroeg is overleden. Het blad is donkerder rood dan dat van 'Matrona' en ook de bloemkleur is opvallender. Zoals op de foto te zien is, geven ook de uitgebloeide bloemen een leuke kleurnuance aan het bloemscherm. Hij is goed te combineren met bloemen die ook die donkerrode kleur hebben, maar luchtiger zijn, zoals *Sanguisorba officinalis* 'Tanna'.

4. *Sedum* 'Mr. Goodbud' (pbr)

'Mr. Goodbud' verdiende al in 2006 een *Award of Garden Merit* (AGM). Hij was toen ook Hans Kramer van De Hessenhof opgevallen, vanwege de stevige bloemschermen die in beginsel groen-crème uit de knop komen. Het is een Amerikaanse introductie van Terra Nova Nurseries, een bedrijf waar al heel wat mooie planten vandaan gekomen zijn. Deze selectie komt uit *Sedum telephium*, wat te zien is aan de grote schermen die meer dan 12 cm in doorsnede kunnen zijn. Wie Mr. Goodbud was, vertelt niemand.

5. *Sedum* 'Oriental Dancer' pbr

Als 'José Aubergine' donkerrood blad heeft, kan het blad van 'Oriental Dancer' omschreven worden als donkerpaars. De bloemkleur is als die van de bekende 'Briljant': hardroze, maar dan een tint donkerder. Wanneer de plant nog niet in bloei is maar de bloemknoppen wel startklaar zijn, heeft hij een aparte structuur. Vanwege de paarse ondertoon in het blad vind ik hem mooier in combinatie met koele kleuren dan met warme groen-gele tinten, zoals op de foto. *Festuca glauca* 'Eijlah Blue' of *Koeleria glauca* zou beter staan, wat mij betreft.

6. *Sedum* 'Purple Emperor'

Eén van de opmerkelijke verschillen met andere hoge *Sedum*-soorten is dat 'Purple Emperor' vroeger bloeit dan de rest. Vanaf juli start de bloei met schermen met een doorsnede van rond de 10 cm. Op de foto zie je dat de plant iets in de schaduw staat; dan komt er meer groen 'door het blad heen'. Deze cultivar was één van de eerste met donkerkleurig blad. Hij werd eind vorige eeuw al geïntroduceerd, maar het is nog steeds een stevige plant zonder ziektes of zeertes. De bloemkleur is zalmroze – ook niet alledaags.

7. *Sedum* 'Red Cauli'

Een echt afwijkende bloemkleur heeft 'Red Cauli'. Met wat verbeelding zie je dat hij inderdaad rodekoolkleurig blad heeft. En in plaats van roze in allerlei tinten zijn de bloemschermen juist warmrood; 'robijnrood' wordt wel gebruikt om de kleur te omschrijven. Ook de stelen zijn donkerrood. Deze plant is eveneens bekroond met een AGM. De plant is ranker van opbouw dan de 'Herbstfreude'-types. Ook uitgebloeid blijven de bloemschermen tot aan de eerste vorst intact. Hij is leuk om in een *hot border* te gebruiken.

8. *Sedum* 'Strawberries and Cream'

Wie liever een wat bescheidener kleuren-pallet wil gebruiken, zou 'Strawberries and Cream' kunnen kiezen. De donkerrode stelen dragen het groengrijze blad met lila gloed. De bloei start met bleekroze tot witte bloemschermen, en eindigt met donkerroze bloemetjes aan het eind van de zomer. De buitenkant van de bloemknop is namelijk roze, de binnenkant is wit. Juist die tweekleurigheid van de bloem maakt de plant uniek. Een plant met zo'n naam is leuk voor in de border bij een koffie- of theehuis.

9. *Sedum* 'Sunkissed'

In tegenstelling tot bij de bodembedekkende *Sedum*-soorten zijn er geen geel bloeiende cultivars in de hogere soorten. 'Sunkissed' komt enigszins in de buurt met zijn zachtgeel bloemschermen, en is daarom geschikt als overgangskleur in een border. Wat mij betreft, kan zachtgeel goed gecombineerd worden met zowel paars-blauwe tinten als rood-oranje kleurschakeringen, omdat het blad grijsgroen is met een lichtpaarse nerf. De stelen van de schermen zijn ongelijk, waardoor de plant minder stijf lijkt.

10. *Sedum* 'Xenox'

In het rapport van de *Sedum*-keuring van de Engelse Royal Horticultural Society, de RHS, wordt getwijfeld of 'Xenox' wel een nieuwe cultivar is. Hij zou heel veel op 'Karfunkelstein' lijken. Dat is niet vreemd, want het zijn beide (of is het toch één?) goede stevige cultivars. 'Xenox' heeft tegenwoordig concurrentie van 'Orange Xenox', 'Rainbow Xenox' en 'Yellow Xenox', die zich onderscheiden in bloemkleur. De kleur van het blad is min of meer hetzelfde: donkerrood.

Top 10 <i>Sedum</i> hoog	Kleur bloem	Bloeitijd	Hoogte	Per m ²
<i>Carl'</i>	oudroze	aug-sep	30 tot 40 cm	9
<i>Frosty Morn'</i>	roze	aug-sep	30 tot 40 cm	9
<i>José Aubergine'</i>	donkerroze	aug-sep	30 tot 40 cm	9
<i>Mr. Goodbud'</i>	helderroze	aug-sep	40 tot 50 cm	7
<i>Oriental Dancer'</i>	oudroze	aug-sep	40 tot 50 cm	7
<i>Purple Emperor'</i>	zalmroze	jul - sep	40 tot 50 cm	7
<i>Red Cauli'</i>	robijnrood	jul - sep	30 tot 40 cm	9
<i>Strawberries and Cream'</i>	zacht roze met wit	aug-sep	40 tot 50 cm	7
<i>Sunkissed'</i>	zachtgeel	aug-sep	40 tot 50 cm	7
<i>Xenox'</i>	donkerroze	aug-sep	30 tot 40 cm	9

Mode

Het natte jaar 2024 heeft de populariteit van de hoge *Sedum*-soorten zeker niet goed gedaan. De vele regen maakte de stelen extra slap en de grond verzadigd met water. De plant was sowieso al niet meer zo populair; dat kan ik merken aan onze verkoopcijfers (bij Plantentuin Esveld). Daarnaast heeft de plant de pech dat de letter S van *Sedum* achteraan in het alfabet staat. Bij groothandels en cash-and-carry's zijn de vakken met vaste planten van A tot en met K na een verkoopdag leger dan die met planten van L tot met Z; dat weet ik uit ervaring. Dit is

een gruwel voor elke plantenliefhebber, want de vorm van hoge *Sedum* uniek; noem nog eens een vaste plant met dezelfde uitstraling. Daarom is *Sedum* een welkome aanvulling voor de diversiteit binnen de vaste planten.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!